SUN'IY INTELLEKT BILAN MULOQOT QILISHNING INSON NUTQIGA TA'SIRI

Chirchiq davlat pedagogika universiteti Gumanitar
fanlar fakulteti o'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi
1-bosqich talabalari
Bozorboyeva Mahliyo O'rinboy qizi
Nurullayeva Madina Dilshodbek qizi
Uskinova Maftuna Azamat qizi
Matyoqubova Xolida Bahrom qizi
Psixologiya kafedrasi o'qituvchisi
Tojiboyev Marat Normadovich

ANNOTATSIYA Ushbu maqolada sun'iy intellekt bilan muloqot qilishning inson nutqiga ta'siri tahlil qilinadi. Zamonaviy texnologiyalar, xususan chatbotlar va raqamli yordamchilar insonlarning kundalik hayotida muhim o'rin egallab bormoqda. Maqolada sun'iy intellekt bilan suhbatlashish jarayoni nutq faoliyatini rivojlantirish, yangi so'zlarni o'rganish va fikrni aniq ifodalash ko'nikmalariga qanday ta'sir ko'rsatishi haqida so'z yuritiladi. Shuningdek, inson va texnologiya o'rtasidagi muloqotning ijobiy va ehtimoliy salbiy jihatlari ham ko'rib chiqiladi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt inson nutqini rivojlantirishda yordamchi vosita bo'lishi mumkin, ammo u real insonlar bilan jonli muloqotni to'liq almashtira olmaydi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, muloqot, chatbot, inson nutqi, raqamli texnologiyalar, til rivojlanishi, kommunikativ ko'nikmalar, ta'lim texnologiyalari.

АННОТАЦИЯ В данной статье анализируется влияние общения с искусственным интеллектом на человеческую речь. Современные технологии, в частности чат-боты и цифровые помощники, занимают всё более важное место в повседневной жизни людей. В статье рассматривается, как процесс общения с искусственным интеллектом может влиять на развитие речевой деятельности, изучение новых слов и формирование навыков точного выражения мыслей. Также рассматриваются положительные и возможные отрицательные стороны взаимодействия человека и технологий. Анализ показывает, что искусственный интеллект может выступать вспомогательным инструментом в развитии человеческой речи, однако он не способен полностью заменить живое общение между людьми.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, общение, чат-бот, человеческая речь, цифровые технологии, развитие языка, коммуникативные навыки, образовательные технологии.

ABSTRACT This article analyzes the impact of communication with artificial intelligence on human speech. Modern technologies, particularly chatbots and digital assistants, are increasingly becoming an important part of people's daily lives. The article discusses how interacting with artificial intelligence can influence the development of speech activity, the learning of new vocabulary, and the ability to express thoughts clearly. It also examines both the positive and potential negative aspects of interaction between humans and technology. Theanalysis shows that artificial intelligence can serve as a supportive tool in the development of human speech, but it cannot fully replace live communication between people.

Keywords: artificial intelligence, communication, chatbot, human speech, digital technologies, language development, communicative skills, educational technologies.

Kirish Bugungi kunda sun’iy intellekt texnologiyalari inson hayotining deyarli barcha sohalariga kirib kelmoqda. Axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida turli xil aqlli tizimlar, chatbotlar, ovozli yordamchilar va virtual maslahatchilar kundalik hayotimizning ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Insonlar bu texnologiyalar yordamida ma’lumot izlash, savollarga javob topish, til o‘rganish va turli muammolarni hal qilish imkoniyatiga ega bo‘lmoqda. Shunday ekan, sun’iy intellekt bilan muloqot qilish inson nutqiga qanday ta’sir ko‘rsatishi masalasi ilmiy jihatdan muhim mavzulardan biri hisoblanadi.

Avvalo, sun’iy intellekt bilan muloqot qilish inson nutqini rivojlantirish uchun ma’lum darajada imkoniyat yaratadi. Ayniqsa, yoshlar va talabalar chatbotlar bilan suhbatlashish jarayonida o‘z nutqini mashq qilishi, fikrini aniq va tushunarli tarzda ifodalashga o‘rganishi mumkin. Bunday tizimlar foydalanuvchining savollariga tezkor javob berishi sababli suhbat jarayoni uzluksiz davom etadi. Natijada inson nutq faoliyati faolroq ishlaydi va fikrni bayon etish ko‘nikmalari asta-sekin rivojlanadi.

Bundan tashqari, sun’iy intellekt tizimlari til o‘rganishda ham samarali vosita bo‘lib xizmat qilishi mumkin. Masalan, chet tilini o‘rganayotgan odam chatbot bilan muntazam suhbatlashib, yangi so‘zlar va iboralarni o‘zlashtirishi mumkin. Chatbot foydalanuvchining savollariga javob berish bilan birga, ba’zan grammatik xatolarni tuzatishi yoki to‘g‘ri gap tuzish usullarini ham ko‘rsatishi mumkin. Bu esa o‘quvchilarning nutq madaniyatini oshirishga yordam beradi.

Sun’iy intellekt bilan muloqotning yana bir muhim jihati – psixologik qulaylikdir. Ba’zi insonlar o‘z fikrini boshqa odamlar oldida erkin ifoda etishga qiynalishi mumkin. Bunday holatda sun’iy intellekt bilan suhbatlashish ular uchun o‘ziga xos mashq vazifasini bajaradi. Chunki robot yoki dastur bilan muloqot qilish jarayonida inson o‘z fikrini erkinroq bayon etadi va xato qilishdan kamroq qo‘rqadi. Bu esa nutq faoliyatini rivojlantirishga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Shuningdek, sun’iy intellekt asosidagi dasturlar ta’lim jarayonida ham keng qo‘llanilmoqda. O‘qituvchilar va talabalar turli interaktiv platformalar orqali savol-javob qilish, matn tahlil qilish va muammoli vaziyatlarni muhokama qilish imkoniyatiga ega bo‘lishmoqda. Bunday texnologiyalar ta’lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Ayniqsa, mustaqil ta’lim jarayonida sun’iy intellekt foydali yordamchi vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Biroq sun’iy intellekt bilan muloqot qilishning ayrim salbiy jihatlari ham mavjud. Agar inson haddan tashqari ko‘p vaqtini virtual suhbatlarga sarflasa va real insonlar bilan muloqot qilishni kamaytirsa, uning ijtimoiy kommunikativ ko‘nikmalari sustlashishi mumkin. Chunki inson nutqi nafaqat so‘zlashuv, balki mimika, intonatsiya, his-tuyg‘ular va jonli muloqot orqali ham shakllanadi. Sun’iy intellekt esa bu jihatlarning barchasini to‘liq aks ettira olmaydi.

Yana bir muhim jihat shundaki, sun’iy intellekt tizimlari ko‘pincha oldindan yaratilgan algoritmlar asosida ishlaydi. Shu sababli ularning javoblari ba’zan cheklangan yoki umumiy bo‘lishi mumkin. Real insonlar o‘rtasidagi muloqot esa ko‘proq hissiy va ijodiy xarakterga ega bo‘ladi. Bu esa nutqning yanada boy va tabiiy rivojlanishiga yordam beradi.

Shunday qilib, sun’iy intellekt bilan muloqot qilish inson nutqini rivojlantirishga ma’lum darajada yordam berishi mumkin. U yangi so‘zlarni o‘rganish, fikrni aniq ifodalash va nutqni mashq qilish imkoniyatini yaratadi. Shu bilan birga, sun’iy intellekt real insonlar bilan bo‘ladigan jonli muloqotni to‘liq almashtira olmaydi. Shuning uchun texnologiyalardan foydalanish bilan bir qatorda insonlar o‘rtasidagi bevosita muloqotni ham rivojlantirish muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Russell S., Norvig P. Artificial Intelligence: A Modern Approach. – Pearson Education, 2021.
2. Kaplan A., Haenlein M. Siri, Siri in my Hand: Who's the Fairest in the Land? – Business Horizons, 2019.
3. Nilsson N. The Quest for Artificial Intelligence. – Cambridge University Press, 2018.
4. To'xtasinov I. Axborot texnologiyalari va sun'iy intellekt asoslari. – Toshkent, 2020.
5. Karimov B. Raqamli texnologiyalar va ta'lim jarayoni. – Toshkent, 2022.